

Функціональні складові економічної безпеки підприємства

Економічна безпека є складною системою, структура якої характеризується індивідуальністю щодо кожного підприємства та залежить від законодавчої бази, розміру, галузевої приналежності та напрямків діяльності підприємства, організаційного типу, обсягів та якості ресурсів, досвіду керівного персоналу та відповідальності кожного працівника. Складність економічної безпеки зумовлює існування її багатьох видів, що утворюють певну класифікацію.

Найбільш обґрунтованою та вживаною є класифікація економічної безпеки за функціональним наповненням, яка враховує функціональну спрямованість економічної безпеки підприємства. Кожна функціональна складова має власний зміст, сукупність функціональних критеріїв та способи забезпечення. У табл. 1 узагальнено та систематизовано підходи щодо визначення основних функціональних складових економічної безпеки підприємства.

Таблиця 1

Складові економічної безпеки підприємства

Функціональна сутність складової	Назва
ефективне використання фінансових ресурсів та забезпеченість ними, прибутковість, ліквідність, платоспроможність та фінансова стійкість підприємства	фінансова
оновлення та удосконалення техніко-технологічної бази підприємства, виробнича ефективність	техніко-технологічна
	інноваційно-технологічна
	технологічна
	виробнича
	виробничо-технологічна
	науково-технічна
	інвестиційно-технологічна
	науково-технологічна
техногенна	
інтелектуальна та інноваційна активність	інтелектуальна

підприємства	
забезпеченість підприємства якісними трудовими ресурсами, відтворення та ефективне використання персоналу підприємства	інтелектуально-кадрова
	кадрова
	кадрів і персоналу
	безпека праці
ефективність ринкової та стратегії підприємства, збутової політики, політики ціноутворення, надійність взаємовідносин із споживачами та постачальниками	соціальна
	ринкова
	збутова
	комерційна
дотримання екологічних норм, що встановлені законодавством, охорона навколишнього середовища	інтерфейсна
	екологічна
	політико-правова
	правова
юридичне забезпечення та захищеність усіх напрямків діяльності підприємства	політична
	інформаційна
забезпеченість діяльності підприємства інформаційними технологіями	інформаційна
	силова
	фізична
фізична захищеність працівників підприємства, його капіталу, майна та комерційних інтересів, що забезпечується службою охорони підприємства	захисна

Фінансова складова виокремлюється майже у всіх наукових працях, оскільки саме фінанси є основою діяльності підприємства на будь-якому етапі.

Складову, яка характеризує техніко-технологічну базу підприємства, науковці визначають як техніко-технологічну, інноваційно-технологічну, технологічну, виробничу, виробничо-технологічну, науково-технічну, інвестиційно-технологічну, науково-технологічну та техногенну. На думку автора, визначення «техніко-технологічна безпека» найбільш змістовно

відображає функціональну сутність цієї складової, оскільки враховує як технічний, так і технологічний аспекти.

Інтелектуальна складова, що втілює інтелектуальний потенціал підприємства, деякими науковцями розглядається у сукупності із складовою, яка характеризує персонал підприємства. Автор вважає за необхідне розмежовувати ці дві складові, оскільки вони мають різну функціональну спрямованість.

Для визначення складової, яка стосується персоналу підприємства, науковцями запропоновано такі назви: інтелектуально-кадрова, кадрова, безпека праці, кадрів і персоналу, соціальна. Найбільш доречним є визначення «кадрова складова», яке відображає функціональну сутність цього напрямку безпеки.

Складову, яка характеризує діяльність щодо просування продукції та надійність взаємовідносин із споживачами, постачальниками, посередниками, науковці визначають як ринкова, збутова, комерційна та інтерфейсна. Проте, автор вважає доцільним визначати цю складову як маркетингову, оскільки таке визначення є більш ємним, містить категорії ринок, збутова діяльність, матеріально-технічне забезпечення.

Деякі науковці не вважають необхідним виокремлювати екологічну складову економічної безпеки підприємства, однак загострення проблем охорони навколишнього середовища та екологізація суспільства свідчить про зворотне.

Складова, яка уособлює юридичну захищеність діяльності підприємства, визначається науковцями як політико-правова, правова, політична. В контексті економічної безпеки визначення «політична» доцільніше застосовувати на рівні регіону або держави, а визначення «правова» є дещо звуженим. Автор пропонує визначати цю складову як юридичну, що більш сутнісно характеризує функціональну сутність цієї складової.

Інформаційна складова виокремлюється у більшості наукових праць, що є закономірним з огляду на значущість інформації та інформаційних технологій в сучасному суспільстві.

Для визначення складової, яка характеризує фізичну захищеність працівників підприємства, його капіталу, майна та комерційних інтересів, що забезпечується службою охорони підприємства, науковцями використовуються назви силова, фізична, захисна. Автор схиляється до визначення «силова безпека», оскільки воно є загальноприйнятим.

Отже, проведений аналіз доводить доцільність виокремлення таких складових економічної безпеки підприємства: фінансова, техніко-

технологічна, інтелектуальна, кадрова, маркетингова, екологічна, юридична, інформаційна та силова. Класифікація економічної безпеки за функціональним наповненням враховує функціональну спрямованість економічної безпеки підприємства із сукупністю функціональних критеріїв та способів її забезпечення. Об'єднання всіх представлених складових у повному обсязі забезпечить функціональну повноту економічної безпеки.

Використана література:

1. Лукашев С. В., Лук'янчикова А. С. Класифікація економічної безпеки підприємства» // Вісник ВІЕМ. – 2015. – №13.